

Virtuální hospitace – Francouzský jazyk: Nakupování

Odborná analýza hodiny (evaluace)

Autor: Mgr. Irena Eibenová

Hodina proběhla v sekundě víceletého gymnázia v multimediální učebně, 13 přítomných žáků se učí jazyk sedm měsíců, jsou na úrovni A1.

Cílem hodiny pro žáky je upevnění slovní zásoby oblečení a barev a seznámit se s novými výrazy pro vyjádření preferencí.

Cílem hodiny pro vyučující je zopakování názvů oblečení, barev – adjektiv v rodě mužském a ženském a ústně seznámit žáky s několika slovy možností subjektivního vyjádření hodnocení módy.

Hodina je smíšená, z jazykových složek s převažujícím důrazem na poslech.

1. Úvod hodiny

Úvod hodiny je ve francouzském jazyce, frontálně. Po pozdravu vyučující pustí krátké video a ptá se žáků, jestli na jeho základě budou schopni uhodnout téma hodiny. Žáci správně odpovídají – oblečení, móda. Klíčovým slovům pro porozumění zadání (*deviner, le sujet*) žáci rozumí, reagují jednotlivými názvy oblečení. Tuto část považují za přínosnou, při větší časové dotaci bylo možno (jako obměnu nabízené formy) vyčerpat veškerou známou slovní zásobu.

2. Upevnění vyjádření preferencí – frontálně, individuálně

Vyučující připravuje francouzsky žáky na opakování gramatiky otázkou, zda se jim líbí klobouk dívky z videa. Adresně se ptá tří žáků, upozorní, že v odpovědi je nutno použít určitý člen. Tímto si vyučující připravila úspěšné zvládnutí online cvičení, ve kterém žáci doplňují správnou formu určitého členu do vět typu *J'aime LE pantalon bleu. J'aime LA robe verte.* Práce je samostatná. Snad by bylo možno žáky upozornit, k čemu učivo slouží, jak je v řeči užijí. Zajímavá je pobídka, aby si ti žáci, kteří cvičení zvládli před ostatními, cvičení udělali ještě jednou. Poprvé se tak dostávají z pasivní role účastníků vzdělávacího procesu do jeho centra. Získávají návod, jak se učit. Uvědomme si, že žáci ještě nevědí, co se mají učit, na co konkrétně v hodině zaměřit svou pozornost, k čemu budou jednotlivé kroky hodiny směřovat. Vyučující má přitom cíle jasně a správně stanoveny, tj. nejsou příliš vysoké, proto jsou dosažitelné, a v závěru hodiny žáci mají šanci pocítit úspěch z jejich dosažení.

3. Upevnění slovní zásoby barev – práce ve skupině po 3, soutěž

Skupinka musí v časovém limitu správně napsat název barvy podle jejich obrázků v učebnici. Zadání proběhlo ve francouzštině, hned poté v češtině. Poté, co všichni dopracovali a vyučující po skupinkách úkol zkontrolovala, jsou výherci pochváleni. V této fázi je tedy jasné, že žáci umí barvu správně pojmenovat.

Napadá mě **obměna**: kdyby proběhla společná kontrola například formou sborového čtení, dostali by žáci příležitost promluvit a vyučující opravit případné výslovnostní chyby. (Mluvení má přednost před psaním. Předtištěný tvar navíc dostanou vzápětí na pracovním listu.)

4. Tvoření mužského a ženského rodu barev – individuální práce s pracovním listem Vyučující kontroluje již probrané učivo.

Na pracovním listu jsou předtištěny barvy v mužském rodě, žáci mají za úkol napsat vedle rod ženský nebo naopak. Zadání proběhlo ve francouzštině. Žáci nerozumí a vedle barvy píší nejprve určitý člen mužského nebo ženského rodu (termín ze zadání *masculin, féminin* tedy znají a snaží se ho uplatnit – šikulové!), proto zadání probíhá ještě jednou, zase francouzsky, ale s příkladem. Je to jistě vinou nervozity, že příklad je řečen pouze ústně a navíc za použití barvy *orange*, která má identický ženský rod. Někteří tvary neznají, vyučující tedy individuálně česky navádí k opravě chyby. Po skončení žáci vybarvují panáčka vedle barvy. V průběhu práce vyučující opět vhodně motivuje žáky, aby se učili sebekontrolou tím, že si práci zkontrolují se sousedem. Ti, kteří skončili dříve, dostávají úkol použít barvu v psané větě. Samostatná část je ukončena výzvou, aby si žáci zkontrolovali svou práci podle pracovního listu jedné dívky. Z výzvy není jasné, mají-li si zkontrolovat správné řazení barev nebo také správné tvary slov (v tomto případě by to bylo asi dost problematické).

5. Společná oprava, formulování pravidla tvoření ženského rodu přídavných jmen – frontálně

Žáci jsou jmenovitě vyzýváni, aby přečetli mužský a ženský tvar barvy, vyučující opakuje a tvary píše na tabuli. Společně česky vyvozují pravidla. Na závěr všechny tvary žáci po vyučující sborově opakují. Jsme zhruba v polovině vyučovací hodiny.

Komentář k bodům 4 a 5:

Existuje prý pravidlo hodně starých, praxí ošlehaných pedagogů, že učitel nikdy nemá předpokládat, že žáci něco umí a že má s každým opakováním začít od základů. Pokud bychom toto pravidlo aplikovali na dílčí cíl hodiny, ve kterém chceme upevnit znalost barvy a tvorby ženského rodu barvy, zvolili bychom možná následující postup, který by měl ale při výkladu (i zadání cvičení) znít v češtině (zásada jedné obtížnosti u začátečníků):

1. konkretizovat názvy barev na věcech ve třídě (pastelky, oblečení...),
2. uvést srovnání s češtinou o rodech adjektiv – jako informace pro žáky, nač se mají v nejbližší chvíli soustředit (modrÝ / modrÁ),
3. zeptat se, zda si pamatují pravidlo tvoření ženského rodu ve francouzštině, a protože učivo je neupevněné, tak
4. projet ústně připravené cvičení a zeptat se na dotazy,
5. samostatná práce žáků a skvělá příležitost pro učitele se individuálně věnovat těm, kteří učivo už i s nápovědou nezachytili,
6. frontální oprava čtením, případně písemně více žáky najednou (každý píše jinou barvu na tabuli)
7. a jako okamžité uplatnění v praxi nové mluvnice i slov tvořit jednoduchá spojení z toho, co již znají.

6. Příprava poslechu popisem doprovodného obrázku – frontálně s učebnicí

Žáci jednotlivě odpovídají na otázky týkající se obrázku výlohy s barevným oblečením. Pokud zmiňují barvu, vždy ji bez zaváhání použijí správně za podstatným jménem. Vyskytne-li se chyba, buď ji vyučující zopakuje správně, nebo se chyba přejde, aby se nebránilo komunikaci. Ta je živá, jistá, spontánní. Poslech je dobře připraven, žáci se proto mohou soustředit na to, co v něm bude nové.

7. Příprava poslechu návodnými úkoly – frontálně, samotný poslech

Vybraní žáci čtou zadání k návodným úkolům, které doprovázejí poslech. Stojí za zamyšlení, jestli to pro začátečníky, navíc tak mladé, není těžší než úkol samotný. Neodchylujeme se od stanoveného cíle? Nezastiňuje se tak funkce návodných úkolů, které mají sloužit jako záchytný bod pro náročný poslech, kde se navíc vyskytují nové jevy? Zadání vyučující přečte i česky a následuje poslech samotný. Žáci mají prostor pro vypracování úkolů. Po společné opravě následuje druhý poslech, kterému předchází zadání dalšího úkolu – porozumění ceny. Už před samotným třetím poslechem žáci spontánně odpovídají na zadání dalšího cvičení, můžeme tedy předpokládat, že se jejich pozornost bude bez problémů soustředit na to, co je v něm nové a co si mají osvojit, tedy na nuance preferencí a vyjádření, jestli to je drahé a co na to rodiče. Oprava cvičení probíhá ústně. Žáci na dotazy odpovídají sami, z vnitřního popudu.

Poznámka: v cílové větě se vyskytuje nepravidelný tvar *futur simple*, což vyučující správně pouze přeloží, ale nezatěžuje se bližším vysvětlením.

8. Opaky při vyjadřování preferencí pro ukotvení nové látky – práce s pracovním listem

Vyučující se ptá na zápor věty. Žáci spontánně trochu nejistě zápor tvoří a dostávají za úkol najít opak tří vět, které mají na pracovním listu. Chybí společné upevnění látky, např. na příkladech z praxe žáků (např. *Je ta tužka/sešit/učebnice drahá?*), z důvodu časové tísně.

9. Ukotvení nové látky formou dialogu ve dvojici – výloha

Žáci dostávají pokyn, aby do výlohy – pracovního listu umístili panenku s oblečením dle vlastního výběru a také s cenou dle vlastního výběru. Mají zahrát obdobný dialog, který poslouchali, vyučující individuálně opravuje chyby. Tisknutý text mohou mít jako oporu, nemají ho však číst. Cvičení je zábavné i kreativní, výběrem oblečení a ceny mohou žáci projevit svou osobnost, dialogy jsou živé.

Poznámka: ještě před samostatným hraním dialogu mohlo (nemohlo z důvodu časové tísně) proběhnout čtení dialogu v učebnici, aby se učivo ještě víc upevnilo, ale hlavně, aby proběhl nácvik správné výslovnosti nových výrazů.

10. Společné shrnutí

Vyučující ukazuje fotky s oblečením. Žáci odpovídají, co je to za oblečení, jestli se jim líbí, jak moc se jim líbí, jestli je drahé a jestli by jim je rodiče koupili nebo ne. Kruh se uzavírá, je nastolena stejná situace jako na začátku hodiny, kdy byli žáci tázáni na svůj názor na dívku

v klobouku, žáci jsou ale o krok dál. Z pohledu vyučující je tedy cíl hodiny splněn. Z perspektivy žáků intuitivně také, protože reagují, ale chybí jeho racionalizace konkrétním pojmenováním (dnes jsem se měl naučit to a to a dosáhl jsem toho) a tím pádem jsou ochuzeni o vnitřního pocit satisfakce a nevymanili se ze své pasivní role účastníka vyučovacího procesu.

11. Domácí úkol – nácvik pravopisu

Žáci za úkol doplní chybějící písmena v přepisu dialogu.

Závěr:

Hodina byla pěkná, velmi pečlivě a náročně připravená po materiální stránce (video, cvičení online, pracovní list, učebnice, výloha s panenkou, fotky). Hodina byla bohatá také z hlediska forem práce, pracovalo se frontálně, samostatně, ve skupince, ve dvojici. Žáci reagovali spontánně, byla z nich cítit motivace k učení. Hodina byla vedena ve francouzštině i v případě vysvětlování gramatiky, což podle mého názoru odklánělo pozornost od vytčeného cíle hodiny. Porozumění zadání musí být pro žáka namáhavé a není také jisté, že si vždy v cizím jazyce uvědomí návaznost jednotlivých aktivit a cíl, kterého má žák v hodině dosáhnout. Mateřský jazyk mohl být využit pro motivaci žáka. Předcházející myšlenka však není míněna jako kritika, spíše jako námět k diskusi. Celkově hodnotím hodinu jako zvládnutou a vydařenou.